

DA

DA

DA

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 18.9.2008
KOM(2008) 566 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Flersprogethed: et aktiv for Europa og en fælles forpligtelse

{SEK(2008) 2443}

{SEK(2008) 2444}

{SEK(2008) 2445}

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Udfordringerne ved et større og mere sammensat EU	4
3.	Mål	5
4.	Flersprogethed for interkulturel dialog og social samhørighed	6
4.1.	Alle sprog tæller	6
4.2.	Nedbrydelse af sprogbarrierer på lokalt plan	6
5.	Flersprogethed og velstand	7
5.1.	Sprog og konkurrenceevne	8
5.2.	Sprog og jobchancer	8
6.	Livslang læring	9
6.1.	Flere muligheder for at lære flere sprog	10
6.2.	Effektiv sprogundervisning	10
7.	Medier, ny teknologi og oversættelse	12
8.	Flersprogethedens eksterne dimension	13
9.	Gennemførelse	14
10.	Konklusioner	15

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Flersprogethed: et aktiv for Europa og en fælles forpligtelse

"Den sproglige mangfoldighed er en udfordring for Europa. Men den er, set fra vores synspunkt, en nyttig udfordring" (Amin Maalouf, Gruppen af Intellektuelle for Interkulturel Dialog)

1. INDLEDNING

Den harmoniske sameksistens mellem mange sprog i Europa er et markant symbol på Europas ønske om at være forenet i mangfoldighed, som er en af hjørnestenene i det europæiske projekt. Sprog definerer personlige identiteter, men er også en del af det fælles arvegodt. De bygger bro mellem mennesker og åbner døre til andre lande og kulturer, idet de fremmer gensidig forståelse. En vellykket politik til fremme af flersprogethed kan betyde et rigere liv for den enkelte borger: Resultatet kan blive bedre chancer for at få et job, lettere adgang til tjenesteydelser og rettigheder og mere solidaritet, i kraft af at der sker en styrkelse af den interkulturelle dialog og sammenhængskraften i samfundet. Set i denne optik kan flersprogethed blive et værdifuldt aktiv, navnlig med den globalisering, som præger vores samfund i dag.

I den nye sociale dagsorden, som Kommissionen vedtog den 2. juli 2008, satte den med en ny fremgangsmåde til håndtering af forandringer i den globaliserede verden fokus på hovedprincipperne muligheder, adgang og solidaritet. I et flersproget EU betyder dette, at: 1) alle bør have mulighed for at kommunikere på passende måde og derved kunne realisere sit potentiale og få det bedste ud af de muligheder, som det moderne og innovative Europa har at byde på; 2) alle bør have adgang til sprogundervisning eller til på anden måde at tilegne sig kommunikationsfærdigheder, så der ikke er nogen unødvendige hindringer for at leve, bo, arbejde eller kommunikere i EU; 3) i solidaritetens navn bør alle, også dem, der ikke er i stand til at lære fremmedsprog, have passende kommunikationsmidler, så de kan få adgang til det flersprogede miljø.

I sin meddelelse fra 2005 om *en ny rammestrategi for flersprogethed*¹ bekræftede Kommissionen værdien af sproglig mangfoldighed og afdækkede behovet for en bredere politik til fremme af flersprogethed² som anbefalet af Den Højtstående Gruppe for Flersprogethed³. Denne analyse blev bekræftet af en omfattende høring⁴ i 2007-08, der omfattede en onlinehøring, der gav over 2 400 svar, og indlæg fra to rådgivende grupper om flersprogethedens bidrag til den interkulturelle dialog og sprogenes rolle i erhvervslivet⁵.

¹ KOM(2005) 596.

² Se arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, som ledsager denne meddelelse: *Inventory of Community actions in the field of multilingualism*.

³ Se: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_da.html.

⁴ http://ec.europa.eu/education/policies/lang/news/index_en.html.

⁵ http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_da.html.

Kommissionen har desuden lyttet til de øvrige institutioner. Europa-Parlamentet har udarbejdet adskillige betænkninger af stor interesse⁶, og både Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget er blevet anmodet om udtalelser⁷. Rådet holdt sin første ministerkonference om flersprogethed den 15. februar 2008 for at bane vejen for en bredere politik på området.

Medlemsstaterne er de centrale beslutningstagere, når det drejer sig om sprogpolitik, herunder regionale sprog og mindretalssprog, som Europarådets *europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog* udgør en omfattende rammeaftale for. Der findes mange andre organisationer, der træffer beslutninger om sproglige spørgsmål, såsom uddannelsesudbydere, regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, medier og tjenesteydere. Kommissionen samarbejder, i tråd med subsidiaritetsprincippet, med medlemsstater og interesserede parter for at sikre, at de arbejder for de samme mål, og yder dem gerne bistand i deres bestræbelser, navnlig ved at fremme udveksling af god praksis.

I den forbindelse har Kommissionen siden 2002 arbejdet sammen med medlemsstaterne for at virkeliggøre Barcelonamålet, der tager sigte på at sætte borgerne i stand til at kommunikere på to sprog ud over deres modersmål, navnlig ved at udvikle en indikator for sprogkundskaber⁸, ved at formulere strategiske foranstaltninger og anbefalinger og ved at inkludere fremmedsprogsfærdigheder blandt de vigtigste kompetencemål for livslang læring⁹.

Med udgangspunkt i de fremskridt, der er sket de foregående år, tilsigter denne meddelelse et kvalitativt skift og fremlægger en politik, som har bred opbakning og anlægger et perspektiv, der rækker ud over det rent uddannelsesmæssige og anskuer sprogproblematikken i sammenhæng med EU's dagsorden for social samhørighed og velstand, de to centrale mål i Lissabonstrategien.

2. UDFORDRINGERNE VED ET STØRRE OG MERE SAMMENSAT EU

Vore dages europæiske samfund oplever hastige forandringer som følge af globaliseringen, de teknologiske fremskridt og de aldrende befolkninger. Den større mobilitet blandt europæerne – p.t. arbejder 10 mio. europæiske borgere i et andet EU-land – er et tydeligt signal om disse forandringer. Borgerne har i stigende omfang kontakt med personer fra andre lande, og stadig flere bor og arbejder uden for deres hjemland. Denne proces er blevet yderligere forstærket med de seneste udvidelser af EU. Der er nu 500 millioner borgere i EU, 27 medlemsstater, tre alfabeter og 23 officielle EU-sprog, hvoraf nogle er verdenssprog. Omkring 60 andre sprog er også en del af EU's kulturelle ballast og tales i bestemte regioner eller af bestemte grupper. Dertil kommer de mange sprog, som indvanderne har bragt med sig. Det anslås, at der nu er

⁶ *Europa-Parlamentets betænkning med henstillinger til Kommissionen om regionale og mindre udbredte europæiske sprog - mindretalssprog i EU - under hensyntagen til udvidelsen og den kulturelle mangfoldighed* (A5-0271/2003); *Europa-Parlamentets beslutning om integration af indvandrere i Europa gennem skoler og flersproget undervisning* (2004/2267(INI)); *Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning om en ny rammestrategi for flersprogethed* (2006/2083(INI)).

⁷ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifiser=cdr\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=DA og http://www.eesc.europa.eu/documents/opinions/avis_en.asp?type=en.

⁸ KOM(2005) 356; KOM(2007) 184. 2006/962/EF.

⁹ KOM(2003) 449, *Fremme af sprogindlæring og sproglig mangfoldighed: en handlingsplan 2004-2006; "En ny rammestrategi for flersprogethed"* (KOM(2005) 596). Se også *rapporten om gennemførelsen af handlingsplanen* (KOM(2007) 554).

mindst 175 nationaliteter repræsenteret inden for EU's grænser¹⁰. På grund af disse og andre faktorer er europæerne blevet mere internationale og taler flere sprog.

Denne stigende sproglige mangfoldighed er en kilde til fremgang og berigelse, men uden passende politiske tiltag indebærer den også mange udfordringer. Den kan uddybe kommunikationskløften mellem mennesker fra forskellige kulturer og øge de sociale skel, hvor de flersprogede får bedre levevilkår og øgede beskæftigelsesmuligheder, mens de ensprogede bliver marginaliserede. Den kan hindre EU-borgere og -virksomheder i til fulde at udnytte de muligheder, det indre marked frembyder, og kan forringe deres chancer i den internationale konkurrence. Den kan også være til hinder for, at medlemsstaterne i EU kan indgå i et effektivt administrativt samarbejde på tværs af grænserne, og for at lokale institutioner såsom hospitaler, domstole, jobcentre osv., kan fungere effektivt.

Den aktuelle udfordring består i at minimere de hindringer, som EU-borgere og -virksomheder er konfronteret med, og give dem de værktøjer, de har brug for, for at kunne udnytte de muligheder, der byder sig i kraft af flersprogetheden. Udfordringen er også at vise, at sprog kan være et aktiv, som er til fordel for det europæiske samfund som helhed.

3. MÅL

Denne meddelelse koncentrerer sig om personer: deres evne til at kommunikere på flere sprog, deres muligheder for at få adgang til kulturelle oplevelser og tage aktivt del i samfundslivet og for at drage fordel af bedre kommunikation, bedre muligheder for social integration og bedre beskæftigelses- og forretningsmuligheder. Hovedformålet er derfor at **øge bevidstheden om de værdier og muligheder, som den sproglige mangfoldighed i EU bringer med sig, og tilskynde til at hindringerne for den interkulturelle dialog fjernes.**

Et centralt instrument i denne sammenhæng er Barcelonamålet – **kommunikationsfærdigheder på modersmålet plus to fremmedsprog.** Der er behov for en større indsats for at nå dette mål for alle borgere.

Der er også behov for konkrete foranstaltninger i store dele af det europæiske samfund, der stadig ikke har del i flersprogethedens fordele, dvs. de borgere, der er ensprogede eller stadig kæmper med det første fremmedsprog, unge, som er droppet ud af skolen, ældre og andre voksne, som ikke længere modtager undervisning. Der kræves nye tilgange i undervisningssektoren for at nå disse særlige grupper, f.eks. gennem edutainment, medier og teknologi, men også ved hjælp af passende oversættelses- og tolketjenester. Der bør gøres en større indsats for at fremme sprogundervisning for voksne og unge under erhvervsuddannelse, og sprogundervisningen bør indrettes efter deres personlige behov og efter, hvordan de bedst lærer.

Der kræves en samlet indsats for at sikre, at flersprogethed ved hjælp af de eksisterende ressourcer inddrages generelt som fast element i en række af EU's politikområder såsom livslang læring, beskæftigelse, social integration, konkurrenceevne, kultur, ungdom, civilsamfundet, forskning og medier. I de følgende afsnit beskrives de centrale aspekter af denne **inkluderende tilgang**, som tager sigte på inddrage flersprogetheden i bestræbelserne på at opnå større social samhørighed og velstand, dvs. bidrage til fremgang for virksomhederne, herunder små og mellemstore virksomheder, øge konkurrencedygtigheden

¹⁰ Eurostat, *Europa i Tal: Eurostat Årbog 2006-2007*, Luxembourg 2007.

inden for erhverv og handel, forbedre beskæftigelsesevnen og integrationen og øge trivsel og velfærd for borgerne i deres daglige liv og omgivelser.

4. FLERSPROGETHED FOR INTERKULTUREL DIALOG OG SOCIAL SAMHØRIGHED

Hvert af de mange nationale og regionale sprog og de mange mindretals- og indvandrersprog, der tales i Europa, tilføjer en facet til vores fælles kulturbaggrund. Ved hjælp af flersprogethed bør vi fremme dialog og gensidig respekt. Der findes områder i Europa, hvor borgerne med held kombinerer et regionalt sprog eller et mindretalssprog med det nationale sprog og samtidig er gode til fremmedsprog. Flersprogede mennesker er et værdifuldt aktiv, fordi de fungerer som bindemiddel mellem de forskellige kulturer.

4.1. Alle sprog tæller

Som tiderne er med stigende mobilitet og migration er det en uomgængelig nødvendighed, at man behersker det eller de nationale sprog, hvis man vil integrere sig og tage aktivt del i samfundslivet. Udlændinge bør derfor vælge at inkludere værtslandets sprog i deres "en-plus-to-kombination.

Desuden findes der uudnyttede sproglige ressourcer i vores samfund: Forskellige modersmål og andre sprog, der tales hjemme eller i lokal- og nærmiljøer bør værdsættes i højere grad. F.eks. frembyder børn med et andet modersmål — uanset om de kommer fra et EU-land eller et tredjeland — en udfordring for skolerne, som må sprogsundervise i undervisningssproget, som om det var et fremmedsprog¹¹, men de fremmedsproglige elever kan også være med til at motivere klassekammeraterne til at lære andre sprog og til at åbne sig for andre kulturer.

Med henblik på at skabe tættere forbindelser mellem de forskellige befolkningsgrupper udvikle Kommissionens rådgivende gruppe om flersprogethed og interkulturel dialog¹² konceptet et "personligt adoptivsprog", som det kunne være nyttigt at overveje yderligere¹³.

4.2. Nedbrydelse af sprogbarrierer på lokalt plan

Et grundlæggende træk ved det at være borger i et samfund er, at de mennesker, der bor i et lokalt samfund, kan benytte sig af de tjenester, dette samfund stiller rådighed, og er i stand til at bidrage til livet i samfundet. Turister, udenlandske arbejdstagere og studerende og indvandrere ankommer ofte til et lokalsamfund med begrænsede færdigheder i det nationale sprog. For at gøre det lettere at få adgang til tjenesterne og sikre en gnidningsløs integration sørger myndighederne ofte for, at den mest nødvendige information foreligger på forskellige sprog, og forlader sig i øvrigt på flersprogede personer, som fungerer som kulturformidlere og tolke. Navnlig i storbyerne og på feriestederne har Europa oparbejdet en hel del erfaring med

¹¹ KOM (2008) 423 endelig (grøn bog). *Migration og mobilitet: udfordringer og muligheder for uddannelsessystemerne i EU*.

¹² For at markere det europæiske år for interkulturel dialog 2008 nedsatte Kommissionen en Gruppe af Intellektuelle for Interkulturel Dialog under ledelse af Amin Maalouf, som skulle undersøge flersprogethedens rolle. Se rapporten på følgende websted: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

¹³ Et sprog, som skal læres intensivt og tales og skrives flydende (...). I forbindelse med undervisningen vil man skulle gøre sig fortrolig med det eller de lande, hvor sproget tales, og stifte bekendtskab med den litteratur, kultur og historie, der knytter sig til det pågældende sprog og samfund.

at opfylde de fremmedes behov, selv om de ikke taler det lokale sprog. Kommissionen tillægger dette stor betydning og vil støtte udbredelsen af god praksis på området¹⁴.

For at gøre det lettere at yde og modtage denne type tjenesteydelser vil de kvikskrænker, der i henhold til servicedirektivet¹⁵ skal oprettes på nationalt plan inden udgangen af 2009, blive opfordret til at sørge for, at tjenesteydere fra andre medlemsstater såvel som modtagere af disse tjenesteydelser kan få adgang til information på forskellige sprog.

Et område, der fortjener særlig opmærksomhed, er juridisk oversættelse og retstolkning¹⁶. I takt med, at EU-borgerne bliver mere mobile og rejser til andre medlemsstater både i erhvervsøjemed og som privatpersoner, er det sandsynligt, at behovet for sådanne tjenester vil stige, da antallet af sager, der involverer personer med begrænset kendskab til retsproget, vil være stigende.

Kommissionen vil gøre strategisk brug af de relevante EU-programmer og –initiativer¹⁷ for at fremme flersprogethed og:

- gennemføre oplysningskampagner om fordelene ved flersprogethed og ved at lære sig sprog med henblik på deltagelse i interkulturel dialog
- føre tilsyn med borgernes sprogfærdigheder gennem sprogindikatorer og Eurobarometerundersøgelser
- sammen med medlemsstaterne udveksle god praksis, uddanne retstolke og oversættere af juridiske tekster og etablere netværk for disse oversættere og tolke og udvikle specielle værktøjer til oversættelse af juridiske dokumenter og dermed forbedre adgangen til sådanne dokumenter

Medlemsstaterne opfordres til:

- at sørge for, at kvikskrænkerne, der oprettes i henhold til servicedirektivet, bliver i stand til at arbejde på forskellige sprog og dermed bidrager til at lette leveringen af tjenesteydelser på tværs af grænserne
- lette adgangen til målrettede kurser i værtslandets sprog for personer, der ikke har det pågældende sprog som modersmål

5. FLERSPROGETHED OG VELSTAND

Sprogkundskaber kan blive en konkurrencefordel for virksomhederne i EU. Flersprogede virksomheder beviser, hvordan sproglig mangfoldighed og investeringer i sproglige og tværkulturelle kompetencer kan være med til at skabe fremgang til fordel for alle. Visse

¹⁴ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cdr\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=DA.

¹⁵ Direktiv 2006/123/EF om tjenesteydelser i det indre marked (EUT L 376 af 27.12.2006, s. 36).

¹⁶ På vej mod en EU-strategi for e-justice (KOM(2008) 329 endelig).

¹⁷ Det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene: *Fortegnelsen over Fællesskabets aktioner vedrørende flersprogethed* giver et overblik over, hvilke foranstaltninger og programmer der findes til støtte for flersprogethed.

europæiske sprog tales i store dele af verden og kan være et nyttigt kommunikationsredskab for erhvervslivet.

Erhvervsforummet for Flersprogethed¹⁸ anbefalede at styrke konkurrenceevnen og forbedre beskæftigelsesegnetheden gennem bedre håndtering af den sproglige mangfoldighed. Forummet påpegede, at de nye vækstøkonomier såsom Brasilien, Rusland, Indien og Kina får større og større betydning for EU-virksomheder, og at der er brug for sprogfærdigheder, hvis man vil klare sig i konkurrencen. Udfordringen består derfor i at inddrage flersprogethed som fast bestanddel i alle strategier, der tager sigte på at udvikle menneskelige ressourcer¹⁹.

5.1. Sprog og konkurrenceevne

På grundlag af en undersøgelse, Kommissionen har foretaget af betydningen for EU's økonomi af manglende sprogkundskaber i virksomhederne²⁰, blev det anslået, at 11 % af de eksporterende små og mellemstore virksomheder i EU mister kontrakter på grund af sprogbarriererne. Selv om engelsk er verdens førende forretningsprog, er det kendskab til andre sprog, som vil give EU-virksomhederne en konkurrencemæssig fordel og sætte dem i stand til at erobre nye markeder. Gode sprogkundskaber er et aktiv for en virksomhed på alle aktivitetsområder og ikke kun inden for salg og marketing. Alle virksomheder er i kontakt med forskellige typer leverandører af varer og tjenesteydelser. I mange tilfælde har virksomhederne — især de små og mellemstore virksomheder — imidlertid ikke den knowhow og de ressourcer, der skal til for at inkorporere sprog i deres forretningsplaner.

Multikulturelle arbejdsstyrker har brug for undervisning i virksomhedens sprog, men virksomhederne bør gå videre og finde ud af, hvordan de kan udnytte de ofte skjulte sprogresourcer, som findes blandt medarbejderne.

Ifølge Erhvervsforummet kunne virksomheder og erhvervssammenslutninger med fordel udvikle strategier til forbedring af sprogkundskaber til forskellige formål. Sådanne sprogstrategier ville desuden have en positiv effekt i "sprogbranchen", som leverer oversættelse, tolkning og flersproget teknologi. Det ville også være i deres interesse at investere i sprogundervisning og i samarbejde med nationale, regionale og lokale myndigheder indgå offentlig-private partnerskaber, der skal yde støtte til erhvervslivet, navnlig til små og mellemstore virksomheder, finansiere sprogkurser og udvikle andre metoder til forbedring af sprogstrategier.

5.2. Sprog og jobchancer

Sproglige og tværkulturelle kompetencer øger chancerne for at få et bedre job. Det er især kendskabet til flere fremmedsprog, der giver en konkurrencemæssig fordel, og virksomhederne søger i stigende omfang personale med forskellige sprogfærdigheder, så de kan drive virksomhed både i og uden for EU. Personer, der kan flere sprog, har flere jobmuligheder at vælge mellem, også i udlandet, mens manglende sprogkundskaber anses for at være den største hindring for at få arbejde i udlandet²¹. Erfaringen viser, at kendskab til

¹⁸ *Virksomheder med alsidige sprogkundskaber klarer sig bedre*, juli 2008: http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm.

¹⁹ Tænk småt først. En "Small Business Act" for Europa (KOM (2008) 394 endelig).

²⁰ CILT, *Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise*, 2007, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

²¹ *Mobilitet, et instrument til at skabe flere og bedre job: Den europæiske handlingsplan for jobmobilitet (2007-2010)* (KOM(2007) 773 endelig).

flere sprog er fremmede for kreativitet og innovation: Flersprogede mennesker ved, at problemer løses på forskellig måde afhængigt af sprog og kulturel baggrund, og de kan udnytte denne viden til at finde nye løsninger.

EU-borgerne bør i vid udstrækning have adgang til mobilitetsordninger, f.eks. de ordninger, der støttes under programmerne Livslang Læring og Aktive Unge²². At studere eller arbejde i udlandet er en af de mest effektive metoder til at lære andre sprog og få kontakt til andre kulturer. Erasmusstuderende anser forbedrede sprogkundskaber for at være det største udbytte af deres udlandsophold. Udvekslinger, partnerskaber og e-partnerskaber med skoler i andre lande bør i så vid udstrækning som muligt indgå i planerne for såvel almen uddannelse som erhvervsuddannelse.

Kommissionen vil:

- *fremme mobiliteten blandt studerende, lærlinge, arbejdstagere og unge iværksættere*
- *udbrede resultaterne af en løbende undersøgelse af sammenhængen mellem sprogkundskaber, kreativitet og innovation*
- *oprette en permanent platform for udveksling af bedste praksis mellem virksomheder, hvor der indsamles relevant information fra erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter, handelsorganisationer, handelskamre, handelsfremmende organisationer, skoler og myndigheder med ansvar for uddannelse*

Medlemsstaterne opfordres til:

- *at sørge for, at der tages behørigt hensyn til sprogkundskaber, der er erhvervet uden for det formelle undervisningssystem, og at således erhvervede sprogkundskaber videreudvikles*
- *at tilskynde handelsfremmende organisationer til at udarbejde særlige programmer, navnlig for små og mellemstore virksomheder, som omfatter uddannelse i sprog*
- *at yde særlig støtte på nationalt og lokalt plan som supplement til EU's mobilitetsprogrammer*

6. LIVSLANG LÆRING

Indtil videre er det kun inden for almen uddannelse, at man er kommet videre med modersmål plus to-målsætningen, mens tilbuddet om sprogundervisning er meget begrænset, hvis der overhovedet er noget, inden for erhvervsuddannelse. I betragtning af at der bliver færre unge, der optages i undervisningssystemet, og målet er at nå alle borgere, er der nu behov for at sætte fokus på livslang opdatering af voksnes kompetencer. Samtidig bør der tilbydes undervisning i et større udvalg af sprog, så alle får mulighed for at vælge de sprog, de interesserer sig mest for.

²² *Making learning mobility an opportunity for all*, juli 2008
http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf.

6.1. Flere muligheder for at lære flere sprog

I to tidligere meddelelser fra Kommissionen²³ er der blevet opstillet strategiske mål og prioriteringer for effektiv undervisning i en lang række sprog med undervisningsstart allerede i en tidlig alder. Disse er fortsat gældende og bør være retningsgivende for indsatsen. De fleste medlemsstater har i perioden 1999-2005 styrket sprogundervisningen i skolerne, inklusive ungdomsuddannelserne, men det har mest drejet sig om engelsk²⁴. I cirka halvdelen af medlemsstaterne har eleverne fortsat ikke mulighed for at lære to fremmedsprog i løbet af den obligatoriske skolegang²⁵, og situationen er værre på erhvervsuddannelserne²⁶. Sprog anses ofte for at være vanskeligt stof og for at være en vigtig årsag til dårlige resultater i skolen. Der bør gøres en indsats for at motivere eleverne og for at tilpasse undervisningsmetoderne til deres behov. Værdien af passive sprogkundskaber bør udforskes nærmere, og metoderne til undervisning i sprogforståelse og grundlæggende kommunikation bør styrkes.

Eleverne på erhvervsuddannelserne bør tilbydes praktisk orienteret sprogundervisning, der er tilpasset deres nuværende eller fremtidige beskæftigelse. Universiteterne bør sørge for, at de studerende udstyres med stærke sprogkompetencer, uanset hvilket studium de følger.

Blandt de voksne er der en højere repræsentation af ensprogede, navnlig blandt voksne med relativt få kvalifikationer eller lav jobstatus. De angiver ofte manglende tid og motivation som de væsentligste årsager til ikke at lære sprog, efterfulgt af for ufleksible undervisningstilbud. En konkret udfordring er derfor at forbedre undervisningstilbuddene for voksne²⁷. Sprogundervisning uden for den formelle uddannelse bør i højere grad inddrage medier, nye teknologier og kultur- og fritidsaktiviteter.

Der er stadig behov for at udvide antallet af sprog, der undervises i, navnlig med henblik på valget af andet fremmedsprog, idet der bør tages hensyn til lokale forhold (grænseområder, tilstedeværelse af fremmedsprogtalende befolkningsgrupper osv.). Den organisatoriske udfordring ved at udvide udvalget af sprog kan løses ved hjælp af ny teknologi (fjernundervisning på internettet, videokonferencer i klasseværelser og virtuelle udvekslinger) og ved at etablere netværk mellem skoler og undervisningsudbydere og partnerskaber med lokale interessenter og med udenlandske institutioner.

6.2. Effektiv sprogundervisning

Kommissionen har for nylig vedtaget en meddelelse om europæisk samarbejde om skoler²⁸ og glæder sig over, at Rådet i sine konklusioner om tværkulturelle kompetencer²⁹ og

²³ KOM(2003) 449, *Fremme af sprogindlæring og sproglig mangfoldighed: en handlingsplan 2004-2006; "En ny rammestrategi for flersprogethed"* (KOM(2005) 596). Se også *rapporten om gennemførelsen af handlingsplanen* (KOM(2007) 554).

²⁴ M. Strubell et al., *The diversity of language teaching in the European Union*, 2007 (rapport til Europa-Kommissionen, DG EAC), http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

²⁵ Eurydice, *Key Data on Teaching Languages at School in Europe*, 2005 Edition, <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/showPresentation?pubid=049EN>.

²⁶ Cedefop, Thematic Overviews, http://www.trainingvillage.gr/etv/Information_resources/NationalVet/Thematic/.

²⁷ Innovative projekter inden for dette område støttes under programmet Livslang Læring og Den Europæiske Socialfond.

²⁸ Forbedrede kompetencer i det 21. århundrede: En dagsorden for europæisk samarbejde om skoler (KOM(2008) 425).

²⁹ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC1.pdf

flersprogethed³⁰ anerkender lærernes rolle i forbindelse med styrkelsen af sproglige og tværkulturelle kompetencer. Især har man indset, at det er af stor betydning, at lærere får mulighed for at opholde sig en periode i udlandet for at forbedre deres færdigheder i de sprog, de underviser i, og for at forbedre deres tværkulturelle kompetencer³¹. Mobiliteten blandt lærere er aktuelt meget lav på grund af problemer med at få ansættelse som lærer i udlandet, manglende karriereincitament, eller ligefrem karrierehindringer, og sidst, men ikke mindst, stive mekanismer i forbindelse med bilaterale og multilaterale udvekslinger, hvilket alt i alt afskrækker de fleste lærere fra at søge³².

I de sidste fem år har tendensen været at påbegynde fremmedsprogundervisningen på tidligere klassetrin, mens man i skolernes ældre klasser har lagt vægt på indhold og integreret sprogundervisning. I mange tilfælde varetages undervisningen af lærere, som ikke er sprogspecialister, og som ikke behersker det sprog, de underviser i, flydende; de bør have passende undervisning i sprogundervisningsmetoder.

I den senere tid har to andre særlige forhold i sprogundervisningen påkaldt sig opmærksomheden. Lærere, der underviser i landets nationale sprog, står stadig oftere over for elever med et andet modersmål, og de kunne derfor have glæde af at lære de teknikker, der kræves for at undervise i deres eget sprog, som om det var et fremmedsprog. I tilfælde af sjældnere sprog, hvor der er mangel på lærere, er skolerne ofte afhængige af lærere uden fagspecifik uddannelse. Der bør gøres en indsats for at støtte dem og udvikle deres undervisningskompetencer.

Kommissionen vil:

- *bruge EU's programmer for at støtte livslang undervisning i flere sprog og vil i dette øjemed fokusere på mobilitet for lærere og studerende, uddannelse af sproglærere, skolepartnerskaber og forskning i og udvikling af innovative metoder, der er tilpasset forskellige målgrupper*
- *udarbejde en oversigt over bedste praksis inden for sproglæring og undervisning i en flersproget sammenhæng og stille den til rådighed for medlemsstaterne*

Medlemsstaterne opfordres til:

- *at give alle reelle muligheder for at tilegne sig de fornødne kompetencer på det eller de nationale sprog og to fremmedsprog*
- *at sørge for, at der tilbydes et rimeligt bredt udvalg af sprog, så den enkelte har mulighed for at vælge, og at sproguddannelsen tilpasses de lokale behov*
- *at styrke uddannelsen af lærere og alle andre, der beskæftiger sig med sprogundervisning*
- *at fremme mobiliteten blandt sproglærere med henblik på at styrke deres sproglige og*

³⁰ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC-MULTILIN.pdf.

³¹ P. Franklin et al., *Languages and Cultures in Europe (LACE)*, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

³² Williams, Strubell et al., *Detecting and Removing Obstacles to the Mobility of Foreign Language Teachers*, 2006, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

7. MEDIER, NY TEKNOLOGI OG OVERSÆTTELSE

At kunne bruge sprog og andre kommunikationsværktøjer er en vigtig del af det kompetenceapparat, man har brug for i vore dages globaliserede Europa. Alle skal have mulighed for at kommunikere effektivt i det udvidede EU. Dette berører ikke kun dem, der allerede er flersprogede, men også dem, der er ensprogede eller knap så gode til sprog.

Medierne, de nye teknologier, menneskeoversættelse og maskinoversættelse kan gøre det lettere for borgerne at forstå de stadig flere sprog og kulturer i EU og sætte dem i stand til at bryde sprogbarrieren. De kan også få stor betydning for nedbringelsen af disse hindringer og gøre det muligt for borgere, virksomheder og nationale administrationer at udnytte mulighederne i det indre marked og den globaliserede økonomi. Navnlig rammeprogrammet for forskning og udvikling og Mediaprogrammet støtter en sådan indsats. Medierne har et stort potentiale til at fremme den interkulturelle dialog. De kan tegne et mere nuanceret billede af vores samfund og give mange forskellige personer mulighed for at komme til orde. Medierne kan med deres "edutainment"-programmer og tekstede film også være en betydningsfuld indgangsvej til uformel sproglæring³³.

I en situation med globaliseret onlineøkonomi og stadig flere informationer på alle tænkelige sprog er det vigtigt, at borgerne har adgang til og bruger informationer og tjenester på tværs af nationale og sproglige grænser over internettet og ved hjælp af mobilt udstyr. Informations- og kommunikationsteknologien (ikt) skal være sprogbevidst og fremme udvikling af flersproget indhold. Dette overordnede mål støttes af i2010 — den politiske ramme for informationsindsatsen — som bl.a. har til formål at skabe et europæisk samarbejdsområde for information, hvor der er sikret problemfri adgang til ikt-tjenester, og vilkårene for udvikling af kvalitativt, flersproget indhold forbedres.

Dialog med borgerne er en interaktiv proces. På dette område har EU-institutionerne udviklet en teknologianvendelse, der muliggør tolkning til flere forskellige sprog i forbindelse med kommunikation med fjerntliggende steder og offentligheden. De midler, der findes på markedet, er hovedsagelig videokonferencer, internetchats og webstreaming af konferencer og andre begivenheder. Der bør tilskyndes til investeringer i yderligere udvikling og anvendelse af sådan teknologi.

Menneskeoversættelse og maskinoversættelse udgør et betydningsfuldt element i denne politik for flersprogethed. Med disse to muligheder vil udvekslingen af informationer mellem nationale myndigheder blive lettere og det administrative samarbejde på tværs af grænserne bedre. For eksempel er man i gang med at udvikle informationssystemet for det indre marked³⁴ (IMI) for at sætte medlemsstaterne i stand til at udveksle informationer på alle officielle EU-sprog, hvormed man også støtter de administrative samarbejdsforpligtelser, der består i henhold til flere EU-retsakter³⁵. Maskinoversættelse bruges også til at opnå mere

³³ *Study on the needs and practice of the European audiovisual industry in respect of dubbing and subtitling*, http://ec.europa.eu/information_society/media/overview/evaluation/studies/index_en.htm.

³⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_en.html.

³⁵ F.eks. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer (EUT L 255 af 30.9.2005, s. 22) eller Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked (EUT L 376 af 27.12.2006, s. 36).

gennemsigtighed, hvad angår mulighederne for offentlige indkøb og Den Europæiske Patentmyndigheds procedurer.

Endelig er menneskeoversættelse naturligvis også en vigtig adgangsvej til andre kulturer. Som Umberto Eco sagde, "oversættelse er Europas sprog". Europas kulturarv omfatter mesterværker, som er forfattet på forskellige sprog, men er blevet fælleseje takket være en lang tradition af litterær oversættelse, som bør styrkes, så værker skrevet på andre sprog, især mindre anvendte sprog, bliver tilgængelige for et bredere publikum. Kommissionen vil undersøge, hvordan der opnås de bedste synergier mellem forskellige initiativer og programmer, der støtter oversættelse³⁶, ud fra et ønske om at gøre adgangen til vores fælles kulturarv lettere og at støtte udviklingen af et europæisk offentligt rum.

Kommissionen vil:

- *støtte tekstning og udbredelse af europæiske medieproduktioner*
- *støtte projekter til udvikling og udbredelse af sprog- og kommunikationsteknologier*
- *afholde en konference om oversættelsens betydning for fremme af åbenhed, forståelse og dialog mellem kulturer*
- *sammen med medlemsstaterne udvide anvendelsesområdet for IMI til mere lovregulerede erhverv og støtte de administrative samarbejdsforpligtelser, der består i henhold til servicedirektivet*

Medlemsstaterne opfordres til:

- *at samarbejde med interesserede parter med henblik på at fremme flersprogethed gennem medierne — især gennem støtte til tekstning af film — og udbredelse af kulturelle værker i Europa*
- *at tilskynde til yderligere udvikling og brug af nye teknologier i flersprogethedens tjeneste*

8. FLERSPROGETHEDENS EKSTERNE DIMENSION

Flersprogethedens bidrag til den interkulturelle dialog anerkendes i stigende grad i EU's eksterne relationer³⁷. Sproglig mangfoldighed er ikke enestående for EU, og vores erfaring med respekt for forskelligartethed og fremme af sproglige kompetencer kunne blive en fordel i vores relationer med andre lande. I denne henseende har Europa-Parlamentet mindet om, at nogle EU-sprog, der beskrives som europæiske verdenssprog³⁸, også tales i et stort antal ikke-

³⁶ F.eks. kulturprogrammet.

³⁷ *Konklusioner vedtaget på kulturministrenes tredje Euro-Middelhavskonference i Athen den 29.-30. maj 2008. Formandskabets erklæring på konferencen *New Paradigms, New Models — Culture in the EU External Relations*, Ljubljana den 13.-14. maj.*
http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/kulturno_sodelovanje/nove_paradigme_novi_modeli_kultur_a_v_zunanjih_odnosih_eu/.

³⁸ Europa-Parlamentet anerkendte "de europæiske verdenssprogs strategiske betydning som kommunikationsmiddel og som middel til solidaritet, samarbejde og økonomisk investering" og anbefalede derfor dette koncept som "en af de vigtige politiske retningslinjer i den europæiske politik

medlemsstater på de forskellige kontinenter; disse sprog udgør således et vigtigt forbindelsesled mellem folk og nationer i forskellige egne af verden.

Hovedmålet i denne eksterne dimension er fuldt ud at udnytte de muligheder, der ligger i, at der tales EU-sprog i tredjelande, og at fremme undervisning og læring i EU-sprog i lande uden for EU og af ikke-EU-sprog i EU ved hjælp af udveksling af viden og god praksis og oprettelse af fælles interessentgrupper. På baggrund af en række fælles erklæringer er der allerede blevet taget konkrete skridt i denne retning i samarbejde med lande uden for EU.

Kommissionen vil:

- *udvikle partnerskaber og forbedre samarbejdet om flersprogethed med ikke-medlemsstater under hensyntagen til de muligheder, der er forbundet med europæiske sprog, der kan betragtes som verdenssprog*
- *fremme undervisning og læring af alle EU-sprog uden for EU*

Medlemsstaterne opfordres til:

- *yderligere at forbedre netværkssamarbejdet og det øvrige samarbejde mellem relevante institutter for at fremme udbredelsen af EU-sprog uden for EU bedre*

9. GENNEMFØRELSE

Mange har interesse i indsatsen vedrørende flersprogethed på såvel lokalt, regionalt og nationalt plan som på EU-plan. Kommissionen agter at føre en struktureret dialog på følgende fem områder:

- (1) Den vil gennem den åbne koordineringsmetode og som led i programmet uddannelse og erhvervsuddannelse 2010 samarbejde med medlemsstaterne i den hensigt at styrke flersprogethed i den nye strategiske samarbejdsramme efter 2010. Den vil derfor udvide arbejdsgruppen vedrørende sprogs mandat til at omfatte alle aspekter af flersprogethed.
- (2) Den vil oprette en platform for drøftelser og udveksling af god praksis med medier, kulturorganisationer og andre interesserede civilsamfundsorganisationer for at fremme flersprogetheden i den interkulturelle dialog.
- (3) Med udgangspunkt i Erhvervsforummet vil den oprette en permanent ramme for samarbejde med de relevante interessenter.
- (4) Den vil indsamle og udbrede god praksis og gøre en systematisk indsats for at fremme synergier mellem de tre ovennævnte fora. Den vil regelmæssigt gøre status over, hvor langt man er nået, f.eks. ved at arrangere en EU-sprogkonference hvert andet år.
- (5) Den vil inddrage flersprogethed i relevante EU-politikker og træffe ovennævnte foranstaltninger.

om flersprogethed" - Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning om en ny rammestrategi for flersprogethed (2006/2083(INI)).

10. KONKLUSIONER

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne og de andre EU-institutioner til at give deres tilslutning til den tværgående politiske ramme for flersprogethed, der fremlægges i denne meddelelse, og til at gennemføre den på det mest passende niveau.

Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaterne foretage en samlet revision i 2012.